

Nr 13

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående statens stöd åt hästaveln, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 30 december 1958 avlåten proposition, nr 45, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att godkänna de förslag till omläggning av statsstödet åt hästaveln, som angivits i propositionen, samt att i anslutning därtill medgiva, dels att statens hästavelsfond må avvecklas med utgången av budgetåret 1958/59 och under fonden den 30 juni 1959 odisponerad behållning må tillgodoföras den under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln, dels att statens lånefond för hästavelns befrämjande må avvecklas med utgången av budgetåret 1958/59 och under fonden den 30 juni 1959 befintlig disponibel kontant behållning må tillgodoföras den under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln, dels att av under anslagsposten Stöd åt hästaveln befintlig reservation ett belopp av 400 000 kr. må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk till statsbidrag för anordnande av ridhusanläggningar, m. m.

Vidare har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln (punkt 23; s. 35—37), föreslagit riksdagen att medgiva, att under budgetåret 1959/60 må beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende vissa under punkten berörda åtgärder till hästavelns främjande intill ett belopp av 1 100 000 kr., samt att till Befrämjande av husdjursaveln för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 183 500 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

a) I: 337 av herr *Sundelin* likalydande med II: 408 av herr *Ståhl m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte vid behandlingen av Kungl. Maj:ts äskande i statsverkspropositionen av anslag till befrämjande av husdjursaveln, anvisa ett reservationsanslag av 1 622 000 kr., innebärande en minskning i jämförelse med det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget med 560 000 kr.;

b) I: 392 av herr *Sundelin* och II: 475 av herr *Ståhl m. fl.*, likalydande, däri motionärerna hemställt, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 45 måtte

1) besluta att till Befrämjande av husdjursaveln anslå ett reservationsanslag av 1 833 500 kr. att fördelas enligt i motionerna angivna grunder, samt

2) medgiva att av under anslagsposten Stöd åt hästaveln befintlig reservation ett belopp av 200 000 kr. må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk till statsbidrag för anordnande av ridhusanläggningar m. m.;

c) I: 394 av herr *Eskilsson m. fl.* likalydande med II: 478 av herr *Agerberg m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta godkänna Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 45 angående stöd åt hästaveln, dock med det undantaget att avveckling av statens lånefond för hästavelns befrämjande och statens hästavelsfond icke skall ske utan att hitills tillämpade principer för dessa fonders förvaltning, användning och påfyllnad alltjämt skall gälla;

d) I: 395 av herr *Jonasson m. fl.* och II: 479 av herr *Börjesson m. fl.*, likalydande, i vilka motioner hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 45 måtte

1) avslå Kungl. Maj:ts förslag om avveckling av statens hästavelsfond och lånefonden för befrämjande av hästaveln samt om överförande av behållningarna från sagda fonder till reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln samt jämväl avslå Kungl. Maj:ts förslag om att statsbidrag för anordnande av ridhusanläggningar m. m. skall utgå från nämnda reservationsanslag,

2) besluta att stödet till befrämjande av hästaveln skall utgå i huvudsak enligt gällande grunder, dock med de ändringar som i motionerna föreslagits,

3) medgiva att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk lån för ett sammanlagt belopp av 1 700 000 kr., varvid lån även må utgå för ardennerston,

4) medgiva att bidrag från statens hästavelsfond må utgå även till kallblodsaveln, till uppfödningsspremier och till gemensamhetsbeten för unghästar i enlighet med vad i motionerna anförts, varvid må beräknas, att stödet till hästaveln budgetåret 1959/60 skall finansieras till ett belopp av förslagsvis 900 000 kr. från hästavelsfonden, samt

5) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om prövning av den framtida utformningen av stödet till hästaveln i enlighet med vad i motionen anförts;

e) II: 477 av herrar *Lindström* och *Jonsson* i Strömsund, däri hemställts att riksdagen måtte besluta,

1) att både anslagsramar och delposter vad gäller stödet åt hästaveln även i fortsättningen skall fastställas av riksdagen,

2) att den i propositionen föreslagna anslagssumman, 2 000 000 kr., fördelas med 650 000 kr. till varmblodsaveln och 1 350 000 kr. till kallblodsaveln,

3) att statsbidraget till ridhusbyggnader begränsas till 35 procent av godkända kostnader och utfylles med statlig lånegaranti, varigenom det för ändamålet äskade reservationsanslaget kan begränsas till 200 000 kr., samt

4) att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om fullföljande av den av lantbruksstyrelsen påbörjade översynen av hästpremieringsförfarandet.

I fråga om de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna II: 408, II: 475, II: 478, II: 479 och II: 477.

I. Propositionen nr 45 angående statens stöd åt hästaveln

Inledningsvis har i propositionen redogjorts för tillkallandet av 1957 års hästavelsutredning och för dess arbete. Över det av utredningen den 22 september 1958 avgivna betänkandet har yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen, domänstyrelsen, skogsstyrelsen, veterinärstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statskontoret, riksräkenskapsverket, chefen för armén, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, skogs- och lantbruksakademien, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Hushållningssällskapens förbund, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Avelsföreningen för svenska ardennerhästen, Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen, Föreningen Nordsvenska hästen, Riksföreningen för ridningens främjade (Ridfrämjandet) samt De svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund.

En sammanfattande redovisning av de nuvarande formerna för statsstödet åt hästaveln har återgivits i propositionen.

1957 års hästavelsutrednings betänkande

I propositionen har givits en närmare redogörelse för innehållet i hästavelsutredningens betänkande. Sålunda har å s. 7—12 det nuvarande hästbeståndet redovisats samt å s. 12—17 lämnats en prognos beträffande tillgången på hästar i lantbruket samt en beräkning av det framtida hästbehovet ävensom sammanställts en tabell utvisande antalet traktorer och bilar i jordbruk med 1—3 hästar. Å s. 17—20 har redogjorts för utredningens uppfattning om hästuppfödning och avelsarbete. Där har sålunda lämnats uppgifter om utnyttjandet av de statliga hästavelslånen, förändringarna i beståndet av hingstar och avelsston, betäckningsfrekvensen samt fölslakten ävensom om uppfödningsekostnaderna och hästpriserna. Vidare har å s. 20—21 lämnats en redogörelse för utredningens mening om behovet av och tillgången på dragkraft vid avspärrning, mobilisering eller krig.

Av *utredningens uttalanden och förslag*, som redovisats å s. 21—27, torde här få återgivas följande.

För att hästbeståndet skall kunna vidmakthållas vid erforderlig nivå och även motsvara kraven på nöjaktig kvalitet är det enligt utredningens mening nödvändigt, att avelsverksamheten hålles uppe. Man torde, anser utredningen, icke f. n. kunna göra den förutsägelsen, att betingelserna för uppföd-

ningen kommer att utvecklas så, att densamma under de närmaste åren kan ske i önskvärd omfattning utan stöd från statens sida. Å andra sidan torde man också kunna uttala att, såvitt nu kan bedömas, någon ökning av stödet icke är påkallat.

Hästavelsutredningen kommer sålunda till den slutsatsen, att hästaveln under ännu någon tid bör bispringas med särskilda stödåtgärder samt att stödet i huvudsak bör ske i samma former som hittills. Förlängningen av stödåtgärderna bör enligt utredningens mening icke ske för kortare tid än 5 år. Efter denna tid torde det vara möjligt att klarare överblicka läget beträffande såväl behovet som tillgången på hästar och man bör då också lättare kunna bedöma möjligheterna att avveckla stödet.

När det härefter gäller att taga ställning till frågan om den närmare utformningen av de fortsatta stödåtgärderna har hästavelsutredningen ansett sig böra utgå från att, eftersom stödet åt hästaveln i sin helhet nu är föremål för översyn, det är angeläget att även själva konstruktionen av statsstödet omprövas. För en dylik omprövning uppställer utredningen följande allmänna riktlinjer.

Den nuvarande uppdelningen av hästavelsstödet i bestående och tillfälligt stöd bör upphöra, varvid det senare stödet inarbetas i det förra.

Den statliga långivningen med anlitanande av statens lånefond för hästavelns befrämjande bör avvecklas och ersättas med bidrag resp. statlig kreditgaranti. I sammanhanget kan erinras om att 1945 års riksdagsrevisorer uttalade sig för prövning av frågan om att ersätta vissa utlåningsfonder med ett system med statlig lånegaranti.

Enligt utredningens mening kan starkt ifrågasättas om det är behövligt och rationellt att riksdagen detaljprövar medelsdispositionen under hästavelnsanslaget. Det synes mera ändamålsenligt att riksdagen endast bestämmer, hur stora belopp som skall avdelas till stöd åt kallblodsaveln resp. varmbloodsaveln. Anslagsbeloppens storlek bör bestämmas efter schematiska beräkningsgrunder. Ett dylikt förfarande tillämpas vid anvisandet av medel till idrottens och friluftslivets främjande. Kungl. Maj:t bör på grundval av riksdagens beslut fastställa en närmare utformad dispositionsplan, dock utan att densamma synes behöva bli så detaljerad som nu. Förslag till dispositionsplan bör uppgöras av lantbruksstyrelsen efter samråd med de av hästaveln intresserade organisationerna.

Med dessa utgångspunkter framlägger hästavelsutredningen följande olika förslag till stödåtgärder för hästaveln.

Vid beräkandet av medel under posten till kallblodsaveln bör beloppet anpassas så att utrymme erhålles för stöd åt hingstföreningar och enskilda hingsthållare i ungefärligen samma utsträckning som f. n. Hästavelsutredningen vill dock här föreslå den ändringen i nu gällande bestämmelser att samma bidrag må utgå till enskilda hingsthållare som till föreningar. Även så bör utrymme lämnas för frisedlar till ett belopp som omräknat i nuvarande penningvärde motsvarar det stöd av ifrågavarande slag som bestämdes år 1953. Vid de överläggningar som utredningen haft med jordbruksanslagsutredningen har denna förklarat sig icke önska taga ställning till frågan om denna stödforms lämplighet. Enligt båda utredningarnas uppfattning torde det icke heller vara ett spörsmål som kräver ställningstagande av riksdagen. Denna fråga torde efter samråd med intresseorganisatio-

nerna få avgöras av lantbruksstyrelsen, som bör äga frihet att disponera tillgängliga medel för annan stödform om så befinnes lämpligt.

Sedan 1952 har ett temporärt stöd till varmbloodsaveln utgått ur hästavelnsfonden i form av uppfödning- och bevaringspremier. Det har ifrågasatts, om sagda former för stöd av varmbloodsaveln alltjämt bör tillämpas. Detta torde emellertid få avgöras av lantbruksstyrelsen efter vederbörligt samråd. Emellertid synes det lämpligt att under anslagsposten till stöd åt varmbloodsaveln föra in ett belopp ungefärligen motsvarande det nu utgående temporära stödet. Beträffande dispositionen av medlen under anslagsposten torde böra gälla, att denna bl. a. skall inriktas på att i olika avseenden främja den civila ridporten. Ett skäl härtill är att man bör göra det möjligt för ett större antal för hästsporten intresserade ungdomar att ägna sig åt densamma. I enlighet med vad som närmare beröres i det följande bör till stödet åt varmbloodsaveln jämväl hänföras bidrag till uppförande av ridhusbyggnader.

Utlåningen från statens lånefond för hästavelns befrämjande synes böra upphöra med utgången av innevarande budgetår. Den långivning som för närvarande sker med anlitan av medel ur fonden till främjande av inköp av avelsdjur av såväl varmbloods- som kallbloodsras torde böra ersättas med ett system med statliga lånegarantier för krediter upptagna på allmänna lånemarknaden. Dessa garantier bör ej innefatta något subventionsmoment. Garanti bör kunna beviljas upp till 100 procent av anskaffningskostnaden. Samma slag av inköpsåtgärder som nu främjas genom långivning ur fonden bör stödjas med statsgarantier. Ävenså bör statsgarantier lämnas för i allmän kreditinrättning upptagna lån för anskaffande av hästar för ridhusdrift. Lånegaranti torde icke böra gälla, därest amorteringstiden för det i allmän kreditinrättning upptagna lånet överstiger beträffande kallbloodiga avelsdjur 8 år och varmbloodiga avelsdjur 5 år. Garantierna torde böra beviljas av lantbruksstyrelsen efter hörande av vederbörande hushållnings-sällskap och intresseorganisation. Garantiram bör årligen fastställas av riksdagen.

Även den med anlitan av förenämnda fond förekommande långivningen såsom finansiell hjälp till uppförande m. m. av ridhusanläggning torde böra upphöra den 1 juli 1959. Långivningen synes böra ersättas med bidrag till täckande av byggnadskostnaderna intill högst 75 procent. Redan de nu utgående lånen har karaktär av bidrag såtillvida att de är ränte- och amorteringsfria så länge vederbörande anläggning består och utnyttjas för sitt ändamål. Något krav på återbetalning av sådant lån har icke rests sedan denna stödform infördes år 1947. Bidragen bör beviljas av Kungl. Maj:t samtidigt som byggnadskostnaderna och anläggningsritningarna godkännes. Förutsättning för beviljandet av bidragen bör vara att garantier kan lämnas för att de med bidragen delvis finansierade anläggningarna får avsedd användning under rimlig tid, förslagsvis 15 år. Utbetalningen av bidragen bör ske först sedan vederbörande anläggning slutförts. Vid behov av kredit under byggnadstiden synes samma förfarande kunna tillämpas som vid uppförande av sportlokaler. Dessa uppföres som regel med kommunal borgen.

Vad härefter angår frågan om stödets totala omfattning framhåller hästavelnsutredningen, att denna fråga bör prövas med utgångspunkt från att betydande belopp årligen inflyter till statsverket av totalisatormedel och från att statsmakterna i samband med indragningen av dessa medel till driftbudgeten år 1947 får anses ha åtagit sig vissa förpliktelser gentemot hästaveln. I anslutning härtill föreslår utredningen följande anslagsbelopp och bidragsramar, m. m.

De förslag som i det föregående redovisats innebär, att medelsanvisning för stöd åt hästaveln hädanefter endast skall ske under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln och där redovisas å tvenne anslagsposter, en för varmbloodsaveln och en för kallbloodsaveln. Under ettvarrt av de senaste 3 budgetåren har såsom statsstöd till varmbloodsaveln genomsnittligt utbetalats ca 800 000 kronor och till kallbloodsaveln i medeltal ca 1 300 000 kronor. I dessa siffror innefattas sålunda även den medelsanvisning som skett med anlåtande av statens hästavefsfond. Enligt utredningens uppfattning bör belopp av i huvudsak samma storleksordning även i fortsättningen stå till förfogande för stöd av nämnda avelsgrenar. Utredningen föreslår, att till stöd åt hästaveln totalt anvisas ett belopp av 2 000 000 kronor. Av detta belopp bör 750 000 kronor avse varmbloodsaveln och 1 250 000 kronor kallbloodsaveln. I den för varmbloodsaveln beräknade summan ingår ej medel för bidrag till byggande av ridhus.

Den behållning som den 1 juli 1959 kan föreligga å statens hästavefsfond bör få tagas i anspråk vid bestämmandet av medelsdispositionen för budgetåret 1959/60.

Ramen för lån ur statens lånefond för hästavels befrämjande till ridhusanläggningar och för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. har under de senaste 2 åren varit 400 000 kronor. Ramen har helt utnyttjats. I överensstämmelse med vad i det föregående anförts rörande betydelsen av stöd åt hästporten synes det angeläget, att den årliga bidragsramen för de närmaste budgetåren fastställes till ett något högre belopp. Utredningen föreslår en bidragsram om 500 000 kronor. För bidragsgivningen synes böra få anlitas den å fonden den 1 juli 1959 kvarstående behållningen, vilken kan beräknas till ca 3 000 000 kronor. Fondens behållning nämnda dag torde böra överföras till reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln samt där redovisas som reservationsbelopp, avsett endast för bidrag till ridhusanläggningar. Sedan reservationen uttömts får medelsbehovet till angivna bidragsverksamhet täckas genom nya medelsanvisningar, bestämda efter de årliga bidragsramarna. Återbetalningar av tidigare ur fonden beviljade lån för hästinköp torde böra inflyta å driftbudgetens inkomstsida under posten Diverse inkomster: Övriga diverse inkomster.

Vad slutligen angår de ramar, som bör gälla för den föreslagna lånegarantigivningen för hästinköp, torde dessa kunna bestämmas med utgångspunkt från dem, som enligt nuvarande regler gäller för motsvarande långivning ur statens lånefond för hästavels befrämjande. Uppkommande kostnader för täckande av till följd av statlig kreditgaranti inträffad förlust torde få bestridas ur den från lånefonden till hästavefsanslaget överförda reservationen samt, när denna är förbrukad, ur anslaget.

Det bör till sist här åter anmärkas, att hästavefsutredningen varit enig med jordbruksanslagsutredningen i sina förslag rörande storleken av och formerna för statsstödet åt hästaveln.

Yttrandena över hästavefsutredningens betänkande

Av remissinstanserna uttalar *statskontoret* tveksamhet gentemot hästavefsutredningens förslag om fortsatt stöd åt hästaveln. Enligt ämbetsverket kan det ifrågasättas, huruvida särskilda stödåtgärder f. n. tjänar något ändamål. *Sveriges skogsägareförbund* anför, att om icke kraftigare stödåtgärder

gärder för hästaveln vidtages än vad utredningen föreslagit, torde en för skogsbruket redan lokalt påtagbar brist på hästar mycket snart komma att mera allmänt accentueras. *Samtliga övriga remissinstanser* tillstyrker däremot huvudlinjerna i utredningens förslag eller lämnar desamma i stort sett utan erinran. Beträffande vissa spörsmål föreligger dock olika mening mot utredningen. Detta gäller framför allt den ifrågasatta avvecklingen av fonderna och införandet av systemet med statlig lånegaranti på området. Dessa förslag avstyrkes av omkring hälften av remissinstanserna, varibland så gott som alla föreningar och organisationer med intressen inom hästavelnsverksamheten.

En ingående redogörelse för yttrandena har lämnats i propositionen å s. 28—41, vartill utskottet får hänvisa.

Lantbruksstyrelsens anslagsskrivelse för budgetåret 1959/60

I propositionen nr 45 lämnas även en redogörelse för av lantbruksstyrelsen i anslagsskrivelse den 20 augusti 1958 framförda yrkanden rörande statens stöd till hästaveln under budgetåret 1959/60. Dessa yrkanden avser dels medelsanvisning under driftbudgetens nionde huvudtitel till det mera bestående stödet åt hästaveln och till avsättning till statens hästavelsfond, dels fastställande av låneramar för utlåningen från den under kapitalbudgeten upptagna statens lånefond för hästavelns befrämjande.

Under reservationsanslaget *Befrämjande av husdjursaveln* har lantbruksstyrelsen hemställt att anslagsposten till stöd åt hästaveln å ena sidan skall uppräknas med 60 000 kr., varav 50 000 kr. för bidrag till uppfödningsspremier till uppfödare av i kapplöpningar deltagande hästar och 10 000 kr. för bidrag till täckande av administrationskostnader för Svenska galoppSPORTENS centralförbund, men å andra sidan skall nedräknas med 200 000 kr. med hänsyn till möjligheterna till ökat ianspråktagande av under posten förefintlig, odisponerad reservation. Styrelsens förslag innebär, att anslagsposten i fråga kan uppföras med ett från 1 138 500 kr. till 998 500 kr. sänkt belopp.

Lantbruksstyrelsens äskande avseende *statens hästavelsfond* innefattar förslag om att fonden skall för nästa budgetår tillföras ett belopp av 1 000 000 kr. Som motiv för sitt förslag anför styrelsen bl. a., att fonden vid utgången av budgetåret 1958/59 kan beräknas ha minskat med i runt tal 4 100 000 kr.

Vad angår utlåningen under nästa budgetår från *statens lånefond för hästavelns befrämjande* innebär styrelsens yrkande att lån skall få utlämnas till sammanlagt följande högsta belopp för angivna olika låneändamål, nämligen 250 000 kr. för lån till inköp av varmblodiga avelsston, 225 000 kr. för lån till inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras, 225 000 kr. för lån till inköp av nordsvenska avelsston, 400 000 kr. för lån till inköp av avelshingstar av ardenneras samt 600 000 kr. för lån till förvärv av rid-

husbyggnader och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateri-
al m. m. I förhållande till innevarande budgetår innebär styrelsens förslag
en höjning av ramen för sistberörda slag av lån med 200 000 kr., medan
låneramarna i övrigt bibehålles oförändrade. Motivet för sin framställning
om vidgning av ramen för ridhuslånen anger styrelsen vara att, om den
nuvarande ramen å 400 000 kr. icke skulle höjas, detta skulle komma att
medföra, att styrelsen under nästa budgetår icke kunde upptaga till pröv-
ning nya ansökningar om lån till förevarande ändamål, eftersom beloppet
å 400 000 kr. helt åtgår till lån åt de sammanslutningar, för vilka byggnads-
kostnaden redan godkänts och för vilka lån partiellt tillstyrkts eller bevil-
jats. — Någon förstärkning av lånefondens kapital är ej erforderlig för att
nu berörda utlåning skall kunna ske under budgetåret 1959/60.

Departementschefen

Departementschefen har i propositionen nr 45 anfört följande.

»Såsom framgår av den föregående redogörelsen åtnjuter hästaveln i lan-
det för närvarande på olika sätt stöd från det allmännas sida. Dessa stöd-
åtgärder är av 2 slag, nämligen dels sådana, som är av mera bestående
natur, och dels sådana, som avsetts endast skola vara av tillfällig karaktär.

Då den första gruppen stödåtgärder betecknas såsom mera bestående,
innebär detta, att det här är fråga om ett stöd som utgått sedan lång tid till-
baka och inte heller tidsbegränsats framåt. Ifrågavarande stödåtgärder ut-
göres av såväl bidrag som lån till ett flertal särskilt angivna ändamål för
hästavelns främjande. Vilka dessa ändamål är, framgår närmare av den
översikt, som lämnats i det föregående. Bidragen utgick tidigare från ett sär-
skilt anslag under nionde huvudtiteln men anvisas numera från en delpost
å reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln under samma huvud-
titel. Lånen utbetalas från statens lånefond för hästavelns befrämjande, som
bildats genom sammanslagning av förut tillgängliga specialfonder för låne-
verksamhet på hästavelns område. Sin nuvarande principiella utformning
erhöll ifrågavarande stödverksamhet vid 1947 års riksdag i samband med
den då beslutade upplösningen av specialbudgeten för totalisatormedlen.

Vad härefter angår de tillfälliga eller, såsom de plägat benämnas, de sär-
skilda stödåtgärder, avser dessa såväl varmlöds- som kallblödsaveln. För
varmlödsavelns del tillkom stödet vid 1952 års riksdag (JoU 34; rskr. 262)
och erhöll formen av ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att tills vidare ut-
betala vissa uppfödning- och bevaringspremier. Beslut om särskilda stöd-
åtgärder jämväl för kallblödsaveln fattades vid påföljande års riksdag (prop.
121; JoU 27; rskr. 334). Stödåtgärder innefattade här bidrag till hingst-
hållning och utställande av s. k. frisedlar. Hingsthållningsbidragen avsågs
för både föreningar och enskilda men bestämdes till avsevärt högre belopp i
förra fallet. I detta sammanhang uttalades, att avsikten med de särskilda
stödåtgärder var att giva hästaveln en sådan uppmuntran, att denna trots

dålig lönsamhet skulle kunna uppehållas vid en med hänsyn till landets behov önskvärd nivå. Hästavelns beträngda läge betraktades dock såsom en tillfällig krissituation och det beräknades, att den fortgående minskningen av den svenska häststammen efter några år skulle medföra en bristsituation, varigenom hästpriserna skulle komma att stiga och lönsamheten åter förbättras. Stödåtgärderna bedömdes därför vara erforderliga endast under en begränsad tidsperiod, som bestämdes till 4 år räknat från och med den 1 juli 1953.

Emellertid har det, såsom framgår av det föregående, befunnits nödvändigt att bibehålla de särskilda stödåtgärderna längre än man ursprungligen räknat med. Sålunda har Kungl. Maj:t med stöd av förenämnda bemyndigande förordnat, att uppfödnings- och bevaringspremierna må utgå ända till och med år 1958. Efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. 135) har vidare 1957 års riksdag (JoU 26; rskr. 325) förlängt giltighetstiden för det särskilda stödet åt kallblodsaveln till den 1 juli 1959.

Det bör till sist här nämnas, att kostnaderna för alla nu omförmälda särskilda stödåtgärder bestrides ur statens hästavelsfond, d. v. s. den fond som genom tillskott från stuteriväsendets fond inrättades vid avvecklingen av specialbudgeten för totalisatormedlen i syfte att skapa garanti för att hästavelns behov skulle kunna tillgodoses i tillräcklig omfattning, även då det budgetära läget försvårade att erforderliga anslag anvisades för hästaveln.

Samtidigt som i propositionen 1957: 135 föreslogs förlängning av de särskilda stödåtgärderna för kallblodsaveln angavs, att avsikten var att låta verkställa utredning beträffande frågan om statens fortsatta medverkan till hästavelns främjande. Sådan utredning har nu skett genom en särskild utredningsman, som i anslagsfrågorna samrått med jordbruksanslagsutredningen, och resultatet har närmare redovisats i det föregående. I stora drag innebär de slutsatser och förslag, som utredningen kommit till, följande.

Med utgångspunkt från en av jordbrukets utredningsinstitut gjord stickprovsundersökning angående nuvarande bestånd samt framtida behov av och tillgång på arbetshästar i lantbruket har utredningen ansett sig kunna ställa den prognosen, att hästtillgången under de närmaste åren bör kunna täcka behovet, under förutsättning dock att avelsarbetet hålles uppe. Då emellertid detta inte kan väntas bli möjligt utan statligt stöd, har utredningen förordnat att dylikt stöd alltjämt skall lämnas hästaveln och att detta bör ha i huvudsak samma omfattning som hittills. Däremot har utredningen ansett själva konstruktionen av statsstödet böra omprövas. Sålunda har föreslagits, att den nuvarande uppdelningen i bestående och tillfälligt stöd skall upphöra och det senare inarbetas i det förra, att långivningen från statens lånefond för hästavelns befrämjande skall upphöra och ersättas såvitt angår ridhusanläggningar med bidrag och i övrigt med statlig kreditgaranti, att jämväl statens hästavelsfond skall avvecklas samt att i konsekvens med dessa förslag medelsanvisningen för stöd åt hästaveln hädanefter endast

skall ske under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln å en post avsedd för varmlblodsaveln och en för kallblodsaveln. Det har vidare förutsatts, att riksdagen i fortsättningen ej såsom nu skall detaljpröva medlemsdispositionen utan blott bestämma storleken av nyssnämnda båda anslagsposter. Dessa har av utredningen upptagits till 750 000 respektive 1 250 000 kronor, motsvarande vad som under senare år i genomsnitt disponerats för ändamålen. Därvid har dock ej medräknats erforderliga medel för bidrag till ridhusanläggningar, vartill föreslagits en ram å 500 000 kronor att till en början utgå från förefintlig behållning å statens lånefond för hästavelns befrämjande.

Vad utredningen sålunda uttalat och föreslagit, har av det övervägande flertalet remissmyndigheter tillstyrkts eller i stort sett lämnats utan erinran. Förslagen om avveckling av de båda fonderna och övergång till statlig kreditgaranti har dock mött opposition särskilt från organisationer och sammanslutningar på hästavelns område. Man har ansett, att detta för hästaveln skulle medföra en påtaglig försämring gentemot nuvarande ordning, bland annat med tanke på ovissheten om det tillfälliga statsstödet fortbestånd. Vidare bör nämnas att det i ett par fall ifrågasatts att utredningen underskattat det framtida behovet av hästar för skogsbrukets del.

Jag torde härefter få övergå till en redogörelse för min egen uppfattning i frågan.

Det torde vara uppenbart, att avgörande för hur man bör ställa sig till spørgsmålet rörande statens fortsatta medverkan till hästavelns främjande främst blir en bedömning av tillgången respektive behovet av hästar i framtiden. Lika klart är, att stor osäkerhet måste vidlåda alla försök att bestämma dessa faktorer. Hästavelnutredningen har på grundval av förut omfördälda stickprovsundersökning räknat med en minskning av nuvarande hästbestånd från omkring 230 000 djur till cirka 90 000 å 100 000 år 1965. Det framtida behovet har i 3 olika alternativ uppskattats till respektive 115 000, 69 000 och 43 000 hästar. Dessa uppskattningar har lett till prognosen, att tillgången skulle komma att täcka behovet. Denna slutsats har emellertid inte blivit oemotsagd. Sålunda framgår av bland annat Sveriges skogsägareförbunds yttrande att man åtminstone på vissa håll inom skogsnäringen numera inte är övertygad om att inte skogsbrukets behov av arbetshästar kan komma att öka. Å andra sidan har skogsstyrelsen inte någon erinran mot utredningens uppfattning av skogsbrukets behov i förevarande avseende.

Enligt min mening visar utredningen att ett, låt vara minskat men dock inte obetydligt, behov av hästar i lantbruket och skogsbruket kommer att finnas även under den närmaste framtiden. Vidare måste också vederbörlig hänsyn tagas till att både armén och ridsporten har intresse av att hästaveln uppehålls i erforderlig omfattning. Det synes möjligt, att tillgången i och för sig skulle bli tillräcklig för att tillgodose alla dessa behov. Emellertid är det angeläget att söka trygga att häststammen inte nedgår under

denna nivå samt att, vilket inte är minst viktigt, hästarnas kvalitet inte försämras. Såsom utredningen framhållit torde detta inte kunna uppnås utan fortsatt medverkan från det allmännas sida. Med hänsyn härtill och då, såsom utredningen jämväl framhållit, den stabilitet man räknat med skulle inträffa på hästavelns område, inte synes ha uppnåtts ännu, finner jag det nödvändigt att i det statliga stödet utrymme lämnas för bibehållande tills vidare ej blott av det mera bestående stödet utan även av de särskilda stödåtgärderna.

Jag har sålunda kommit till den uppfattningen, att hänsynen till såväl kvantiteten som kvaliteten hos hästbeståndet motiverar statligt stöd åt landets hästavel jämväl i fortsättningen. Liksom utredningen har jag därvid utgått från att behovet bör fyllas på grundval av inhemsk avel och att import endast bör förekomma, då speciella skäl föreligger. Jag delar även utredningens mening, att stödet i princip bör givas samma omfattning som för närvarande. Någon ökning därav bland annat i syfte att därigenom giva utrymme för nya eller ändrade stödformer, som på sina håll ifrågasatts, anser jag sålunda inte böra övervägas. Av det sagda följer, att jag kan tillstyrka utredningens förslag att för statsbidrag till hästaveln skall beräknas ett belopp av 2 000 000 kronor, varav för nästa budgetår 750 000 kronor bör avses för varmbloodsaveln och 1 250 000 kronor för kallbloodsaveln. Härutöver bör på sätt, som närmare utvecklas i det följande, staten alltjämt och i huvudsak i oförändrad utsträckning medverka till att skapa lånemöjligheter för inköp av avelsdjur samt ridhästar. Vidare torde staten även i fortsättningen böra främja tillkomsten av ridhusanläggningar.

Vad härefter angår utredningens förslag om en genomgripande ändring av stödåtgärdernas tekniska konstruktion, talar enligt min mening starka skäl för en sådan rationalisering, som detta obestriddigen skulle innebära. Då jag, såsom jag förut anfört, anser, att i det allmänna statsstödet bör ges utrymme också för fullföljande tills vidare av de särskilda stödåtgärderna, kan det knappast vara anledning att hålla dessa åtskilda utan bör desamma inarbetas i det mera bestående stödet. Ej heller synes det vara behövt att riksdagen såsom nu i detalj prövar dispositionen av de medel, som avses för hästavelns befrämjande, utan blott fördelningen mellan varmbloods- och kallbloodsaveln. Kungl. Maj:t synes emellertid böra erhålla rätt att om skäl därtill finnes föreligga göra jämkning i sagda fördelning. Det torde vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av lantbruksstyrelsen i samråd med av hästaveln intresserade organisationer, fastställa en dispositionsplan, som inte bör vara alltför detaljerad.

Genomföres detta förslag, kommer uppenbarligen lantbruksstyrelsen att i fortsättningen få avsevärt mycket friare händer i sin verksamhet på hästavelns område. Det synes också lämpligt, att det i stort sett lämnas åt denna myndighet att — efter det samråd som nyss angivits — inom bestämda gränser avgöra, vilka stödåtgärder som med hänsyn till de vid den aktuella tidpunkten rådande förhållandena bör tillgripas för varmbloods- respektive

kallblodsaveln. En konsekvens härav blir bland annat, att det saknas anledning att nu taga ställning till förslaget om likställighet i stödhänseende mellan hingstföreningar och enskilda hingsthållare. Denna fråga, liksom andra av samma art, torde alltså på sätt nyss sagts få prövas och avgöras av lantbruksstyrelsen. Jag vill dock här uttala, att nämnda förslag med hänsyn till den anslutning det vunnit synes väl värt att noga övervägas.

Vad beträffar statens hästavelsfond, har man betraktat denna och de uttalanden, som gjordes vid dess tillkomst, såsom en särskild garanti för att oavsett det budgetära läget medel även i framtiden i tillräcklig omfattning skall finnas tillgängliga för hästavelns behov. Vid ett genomförande av de förslag till fortsatt statsstöd åt hästaveln som jag förordat i det föregående tillföres anslagsposten till hästavelns befrämjande årligen så stora belopp som anses erforderliga för att stödja hästaveln såväl med avseende på de mera bestående som de särskilda stödåtgärderna. Det kan, av budgetmässiga skäl, icke antagas att statens hästavelsfond, om den kvarstår, kommer att i fortsättningen tillgodoföras större belopp än vad som årligen erfordras för avelns upprätthållande i önskvärd utsträckning. Även med sådan utformning av statsstödet kan detsamma ej förväntas bli större än det ordinarie driftbudgetanslaget kan beräknas bli med den av mig föreslagna uppläggningen av stödet. Det måste anses vara till fördel för hästaveln att en stabilisering sker av de nu extraordinära stödåtgärderna i stället för att ovisshet skall råda om huruvida det budgetära läget, efter omprövning varje år, skall medge anslagsanvisning under statens hästavelsfond. På denna grund ansluter jag mig till utredningsförslaget om en avveckling av nyssnämnda fond samtidigt med den i det föregående föreslagna omläggningen i övrigt av statens finansiella bistånd åt hästaveln.

Vad härefter gäller formerna för statens fortsatta understödjande av möjligheterna att erhålla lån för inköp av avelsdjur och ridhästar har utredningens förslag härom, såsom framgår av det förut anförda, rönt starkare invändning. Såvitt angår övergång till kreditgaranti har därvid såsom främsta argument anförts, att detta system skulle innebära en försämring genom att den nuvarande räntefriheten vid hästavelslån kommer att upphöra, något som i hästavelns nuvarande läge inte anses vara lämpligt. Med anledning av denna invändning vill jag erinra om att statsmakterna på senare år vid flera tillfällen klart uttalat sig för systemet med statlig kreditgaranti vid statlig låneverksamhet och även fattat beslut i sådan riktning. Med hänsyn härtill och till det förhållandet, att det enligt min mening knappast kan anses motiverat att just på förevarande område bibehålla det subventionsmoment, som räntefriheten innebär, finner jag mig för min del böra tillstyrka utredningens förslag.

I fortsättningen bör långivningen för inköp av avelsdjur samt hästar för ridhusdrift sålunda ske på den allmänna lånemarknaden mot statlig kreditgaranti. Såsom utredningen anför, bör riksdagen årligen fastställa ramen för garantierna. Jag föreslår, att denna ram för nästkommande budgetår skall bestämmas till 1 100 000 kronor. Vidare bör gälla att garantierna be-

viljas av lantbruksstyrelsen, efter hörande av vederbörande hushållnings-sällskap och intresseorganisation, samt att garanti skall kunna avse hela anskaffningskostnaden. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera utfärda närmare bestämmelser i ämnet. Därvid torde även få prövas den av lantbruksstyrelsen väckta frågan om viss åldersbegränsning vid garantilån för inköp av avelsston ävensom spørsmålet om införande av möjlighet till lån jämväl för inköp av ardennerston.

Förutom till de ändamål som nu berörts utgår sedan länge lån också till uppförande m. m. av ridhusanläggningar. Såsom förut antytts har utredning-
en föreslagit, att dessa lån skall ersättas med bidrag. Mot detta förslag har jag inte någon erinran. Någon större saklig ändring i förhållande till gällande regler torde för övrigt detta inte kunna sägas innebära, eftersom de nuvarande lånen är ränte- och amorteringsfria så länge vederbörande anläggning användes för sitt ändamål. Liksom beträffande nyssnämnda lån bör för ifråga-
varande bidrag gälla, att riksdagen skall fastställa en årlig ram för verksamheten. Denna ram har utredningen ansett böra bestämmas till 500 000 kronor för de närmaste budgetåren. För min del finner jag mig dock för nästa budgetår inte kunna tillstyrka högre belopp än som stått till förfogande för ändamålet de senaste åren och föreslår därför en bidragsram å 400 000 kronor. Bidrag bör kunna lämnas med högst 75 procent av byggnadskostnaderna. I de fall statsbidrag begränsas till 40 procent av de slutliga byggnadskostnaderna torde, såsom statskontoret anfört i sitt remissyttrande, några särskilda villkor för bidragsgivningen ej behöva uppställas. Statsbidraget för ändamålet i fråga synes böra beviljas av Kungl. Maj:t, som tillika torde böra äga att meddela de övriga bestämmelser, vilka må befinnas erforderliga. Vid utfärdandet av dylika bestämmelser bör beaktas även de övriga synpunkter, som vid ärendets remissbehandling anförts i förevarande hänseende. Med anledning av statskontorets påpekande att av utredningens förslag inte framgår om bidrag skall kunna utgå även för att inrätta befintlig byggnad till ridhus, vill jag uttala, att bidrag uppenbarligen bör kunna lämnas även i sådant fall.

Vid bifall till mina nu framlagda förslag återstår att behandla de rent budgettekniska frågorna.

Jag har förut föreslagit, att för varmlods- och kallblodsaveln skall avses (750 000 + 1 250 000 =) 2 000 000 kronor för nästa budgetår. Dessa medel torde böra uppföras såsom olika delposter under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln å den upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln. Emellertid torde man, i enlighet med vad lantbruksstyrelsen anfört, kunna räkna med att vid ingången av nyssnämnda budgetår skall föreligga en reservation å sagda anslagspost, uppgående till åtminstone 500 000 kronor. Posten synes följaktligen icke behöva uppföras med högre belopp än 1 500 000 kronor för budgetåret 1959/60.

Såsom i det föregående anförts bör statens hästavelsfond avvecklas vid utgången av innevarande budgetår. Å fonden vid nämnda tidpunkt befintlig

odisponerad behållning, vilken kan beräknas till lägst 1 200 000 kronor, bör därvid överföras till reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln och där tillföras anslagsposten Stöd åt hästaveln. Ävenså bör statens lånefond för hästavelns befrämjande avvecklas den 30 juni 1959. Därvid bör förfaras så, att av vid nämnda tidpunkt å fonden befintlig kontant behållning ett belopp motsvarande de på fonden redovisade kapitalmedlen om 300 kronor återbetalas till riksgäldskontoret, medan återstående kontantbehållning tillgodoföres förenämnda reservationsanslag och anslagspost. Å lånefonden utestående fordringar bör upptagas till redovisning på ett särskilt konto under statsregleringsfonden. Framdeles inflytande amorteringar bör likaledes tillgodoföras reservationsanslaget.

Från å reservationsanslaget befintlig reservation bör tills vidare få bestri-
das förut omförmälda bidrag till uppförande m. m. av ridhusanläggningar. Därför synes lämpligen eventuella förluster på grund av de statliga kreditgarantier, som jag i det föregående förordat, likaledes få täckas av angivna medel.

Till frågorna om anvisande av förut omförmälda anslag för budgetåret 1959/60 samt om fastställande av den ram, inom vilken statlig kreditgaranti för i det föregående angivna ändamål må beviljas under samma budgetår, avser jag att återkomma i 1959 års statsverksproposition vid anmälan av nionde huvudtiteln.

I detta sammanhang torde jag slutligen få anmäla, att Kungl. Maj:t *dels* den 30 juni 1958 bemyndigat lantbruksstyrelsen att av det för budgetåret 1957/58 anvisade reservationsanslaget Hästavelns befrämjande taga i anspråk högst 120 000 kronor till utdelande av högst 300 uppfödningsspremier å 400 kronor för exporterade varmblodiga remonter samt för avelsston, som uttagits av ordförande i hästpremieringsnämnd eller av den av Avelsföreningen för den varmblodiga hästen i samråd med lantbruksstyrelsen tillsätta uttagningskommissionen, *dels* den 30 oktober 1958 — med ändring av sagda beslut — medgivit, att angivna belopp må disponeras för exporterade varmblodiga remonter, för varmblodiga remonter, som av arméintendenturförvaltningen preliminärt inköpts för leverans år 1959, för varmblodiga hästar, som rekommenderats för arméns behov av stamdraghästar, samt för varmblodiga avelsston, som uttagits av den av Avelsföreningen för den varmblodiga hästen i samråd med lantbruksstyrelsen tillsätta uttagningskommissionen eller av ordförande i hästpremieringsnämnd.»

II. Framställningen i 1959 års statsverksproposition rörande anslagsanvisning till befrämjande av husdjursaveln

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsskrivelse föreslagit, att anslaget för budgetåret 1959/60 minskas med 140 000 kr. till 1 682 000 kr. enligt följande beräkning.

	Anslag 1958/59	Ökning eller minskning
1. Bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer	175 000	—
2. Stöd åt hästaveln	1 138 500	—
a) understöd åt hästavelsföreningar m. m.: Svenska galoppsportens centralförbund		+ 60 000
b) ianspråktagande av större belopp av reservationen än budgetåret 1958/59		— 200 000
3. Bidrag till kontrollföreningsverksamheten	508 500	—
	<hr/> 1 822 000	— 140 000
	1 682 000	

Under förevarande punkt i statsverkspropositionen har anmälts en av *Värmlands läns hushållningssällskap* den 7 februari 1958 ingiven ansökan om högsta möjliga statsbidrag för inrättande av hästupptagningsanstalt i Föskefors, Ekshärads kommun. Igångsättningskostnaderna har beräknats till 200 000—250 000 kr.

Vidare har under punkten anmälts, att *lantbruksstyrelsen* (skr. 10/10 1958) — med överlämnande av en ansökning från Sveriges fjäderfäavelsförening om ett med 41 500 kr. till 91 500 kr. förhöjt statsbidrag — erinrat om att styrelsen i sitt förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 på anförda skäl funnit sig icke f. n. böra föreslå någon höjning av anslaget för bl. a. ifrågavarande ändamål.

Departementschefen har — efter redogörelse för lantbruksstyrelsens motiv för sina äskanden samt för styrelsens yttrande över angivna ansökning av *Värmlands läns hushållningssällskap* — anförts följande.

»Vad först beträffar bidragsgivningen till avelsföreningar och liknande organisationer torde såsom lantbruksstyrelsen föreslagit härför beräknas oförändrat 175 000 kronor. Även styrelsens förslag om anvisande av ett oförändrat belopp av 508 500 kronor till kontrollföreningsverksamheten kan jag biträda.

Vad härefter angår medelsanvisningen till stöd åt hästaveln har i särskild proposition den 30 december 1958, till vilken jag här får hänvisa, framlagts förslag rörande statens fortsatta medverkan i detta stöd. Härvid har jag bland annat uttalat att för budgetåret 1959/60 ett belopp av 2 000 000 kronor bör stå till lantbruksstyrelsens förfogande för främjande av hästaveln, av vilket belopp 750 000 kronor bör avse varmblodsaveln och 1 250 000 kronor kallblodsaveln. Då av förefintlig reservation å anslaget ett 200 000 kronor större belopp än innevarande budgetår eller 500 000 kronor torde kunna utnyttjas för det nästkommande budgetåret, erfordras i enlighet härmed en medelsanvisning för ändamålet av 1 500 000 kronor. Därjämte har jag i oförmälda proposition förordat, att under sistnämnda budgetår må

intill ett belopp av 1 100 000 kronor beviljas statlig kreditgaranti för lån i allmänna marknaden, avsedda för inköp av avelshästar samt ridhästar.

Den av Värmlands läns hushållningssällskap gjorda ansökan om statsbidrag till inrättande av en ny hästupptagningsanstalt inom länet kan jag icke tillstyrka.

Den samlade medelsanvisningen under förevarande anslag bör i enlighet med vad jag här anfört för budgetåret 1959/60 bestämmas till 2 183 500 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 361 500 kronor.»

III. Utskottet

I propositionen nr 45 har Kungl. Maj:t föreslagit, att det statliga stödet till hästavelns främjande även i fortsättningen i princip bör givas samma omfattning som för närvarande. Någon ökning därav i syfte att ge utrymme för nya eller ändrade stödformer har sålunda icke ansetts böra övervägas. Däremot har föreslagits en genomgripande ändring av stödåtgärdernas konstruktion bland annat på så sätt, att senare års tillfälliga stödåtgärder och det mera bestående statliga stödet åt hästaveln skall sammanföras. I enlighet härmed har föreslagits att under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln ett belopp av 2 000 000 kronor får för budgetåret 1959/60 tagas i anspråk till stöd åt hästaveln, varav 750 000 kronor till varmblodsaveln och 1 250 000 kronor till kallblodsaveln. Vidare har föreslagits, att den hittillsvarande låneverksamheten från statens lånefond för hästavelns befrämjande skall ersättas med statlig kreditgaranti, såvitt avser lån till inköp av avelsdjur och ridhästar, och med bidrag, såvitt gäller krediter för anordnande av ridhusanläggningar. Därvid har förordats, att garanti- och bidragsramarna för nästa budgetår skall bestämmas till 1 100 000 kronor respektive 400 000 kronor. I samband med denna omläggning har Kungl. Maj:t framlagt förslag om att statens lånefond för hästavelns befrämjande liksom statens hästavelsfond skall upphöra med utgången av innevarande budgetår och att de då under fonderna förefintliga behållningarna överföres till den under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln. Innebörden av Kungl. Maj:ts förenämnda proposition är vidare, att riksdagen i fortsättningen icke — såsom för närvarande — i detalj skall pröva dispositionen av de medel, som av riksdagen anvisas för hästavelns befrämjande, utan blott fördelningen mellan varmblods- och kallblodsaveln. Kungl. Maj:t föreslås dock erhålla rätt att, om skäl därtill befinnes föreligga, göra jämkning i sagda fördelning.

I motionerna I: 392 och II: 475, som innebär en precisering av de i motionerna I: 337 och II: 408 framförda yrkandena, har föreslagits, att anslagsposten till kallblodsaveln skall upptagas med ett 50 000 kronor lägre belopp än vad som förordats i propositionen nr 45. Vidare har i dessa motioner yrkats, att stödet till varmblodsaveln skall minskas med 300 000 kro-

nor jämfört med vad som föreslagits av Kungl. Maj:t samt att statsbidraget till anordnande av ridhus skall reduceras med 200 000 kronor eller till hälften av det i propositionen föreslagna beloppet. Sistnämnda yrkande har även framställts i motionen II: 477, där jämväl uttalats att statsbidraget till ridhusbyggnader bör begränsas till 35 procent av de godkända kostnaderna och kompletteras med statlig lånegaranti. I motionen II: 477 har vidare hemställts, att anslagsramar och delposter vad gäller stödet åt hästaveln även i fortsättningen skall fastställas av riksdagen samt att den i propositionen förordade bidragssumman 2 000 000 kronor skall fördelas med 650 000 kronor till varmbloodsaveln och 1 350 000 kronor till kallbloodsaveln, vilket innebär en överflyttning av 100 000 kronor från varmbloods- till kallbloodsaveln i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. I sistnämnda motion har slutligen framhållits, att den av lantbruksstyrelsen påbörjade översynen av hästpremieringsförfarandet snarast möjligt bör fullbordas.

Vad gäller motionerna I: 394 och II: 478 innefattar dessa ett yrkande om godkännande av Kungl. Maj:ts förslag angående stöd åt hästaveln, dock med det undantaget att avveckling av statens lånefond för hästavelns befrämjande och statens hästavelesfond icke skall ske utan att hittills tillämpade principer för dessa fonders förvaltning, användning och påfyllnad alltjämt skall gälla. Att stödet till främjande av hästaveln skall utgå i huvudsak enligt nu gällande grunder har även föreslagits i motionerna I: 395 och II: 479. Härvid har bland annat yrkats att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk lån för ett sammanlagt belopp av 1 700 000 kronor, varvid lån även måtte utgå för ardennerston, samt att bidrag från statens hästavelesfond måtte utgå jämväl till uppfödningsspremier inom kallbloodsaveln och till gemensamhetsbeten för unghästar av ardenneras. I sistnämnda motionspar har vidare framhållits att i förenklande syfte en sammanslagning av statens hästavelesfond och lånefonden för befrämjande av hästaveln bör vara lämplig. Denna fråga bör enligt motionärerna upptagas till prövning, varvid även bör kunna övervägas om ett system med statliga kreditgarantier kan införas som en komplettering till lånefonden.

Enligt utskottets uppfattning är ett fortsatt statligt stöd — av ungefär nuvarande omfattning — åt landets hästavel alltjämt väl motiverat och utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag i fråga om stödets totala storlek. Skäl talar vidare för att de nu såsom extra-ordinära betecknade stödåtgärderna samordnas med det mera permanenta stödet. Den av departementschefen föreslagna fördelningen av stödet mellan varmbloods- och kallbloodsaveln — vilken fördelning grundar sig på de under senare år genomsnittligt utbetalade beloppen och vari Kungl. Maj:t bör kunna göra jämkning om skäl därtill befinner föreligga — synes väl avvägd och utskottet kan alltså icke tillstyrka den fördelning av bidragssumman som föreslagits i motionen II: 477. Utskottet avstyrker följaktligen jämväl det i motionerna I: 392 och II: 475 framförda yrkandet om en minskning av det sammanlagda

stödet till hästaveln. Ej heller kan utskottet biträda den i motionerna I: 395 och II: 479 gjorda hemställan om viss utvidgning av stödet i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. Däremot synes i anledning av vad som anförts i sistnämnda motioner samt i motionerna I: 394 och II: 478 den av Kungl. Maj:t föreslagna avvecklingen av statens lånefond för hästavelns befrämjande och statens hästavelsfond icke för närvarande böra ske utan bör fonderna övergångsvis bibehållas. En sådan avveckling skulle nämligen enligt utskottets uppfattning, bland annat genom bortfallet av räntefria lån, innebära en icke önskvärd försämring av statsstödet. Utskottet avstyrker i enlighet härmed Kungl. Maj:ts förslag, såvitt detsamma avser överförande per den 1 juli 1959 av då under fonderna befintlig behållning till det för stödet åt hästaveln avsedda, å driftbudgeten upptagna reservationsanslaget. Med detta ställningstagande avser utskottet bland annat att stödet åt hästaveln skall för nästa budgetår till ett belopp av 700 000 kronor finansieras med medel som från hästavelsfonden överföres till omförmälda reservationsanslag och att långivningen från hästavelslånefonden skall bibehållas tills vidare såväl beträffande lån för inköp av avelsdjur och ridhästar som lån till anordnande av ridhusanläggningar. Ramarna för till skilda ändamål meddelade lån ur sist angivna fond bör enligt utskottets uppfattning vara desamma under budgetåret 1959/60 som för nu löpande budgetår. I överensstämmelse med det sagda avstyrker utskottet det i motionerna I: 392 och II: 475 samt II: 477 framförda förslaget om minskning i omfattningen av det statliga stödet till anordnande av ridhusanläggningar.

I den av Kungl. Maj:t i propositionen nr 45 uttalade meningen, att det icke synes behövt att riksdagen skall såsom för närvarande är fallet i detalj pröva dispositionen av de för hästavelsstödet avsedda medlen, instämmer utskottet under avstyrkande av vad härutinnan yrkats i motionen II: 477. Det bör enligt utskottets uppfattning få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av lantbruksstyrelsen i samråd med av hästaveln intresserade organisationer, fastställa en dispositionsplan, som icke bör vara alltför detaljerad. Det synes vidare lämpligt att, såsom i propositionen anförts, lantbruksstyrelsen får efter sådant samråd som nyss nämnts inom bestämda gränser avgöra, vilka stödåtgärder som med hänsyn till de vid den aktuella tidpunkten rådande förhållandena bör tillgripas för varmbloods- respektive kallbloods-aveln. Härigenom uppstår en betydande administrativ förenkling.

Utskottet finner det i likhet med motionärerna i motionen II: 477 angeläget att den av lantbruksstyrelsen påbörjade översynen av hästpremieringsförfarandet snarast möjligt fullbordas. Då emellertid utskottet utgår från att Kungl. Maj:t följer detta spörsmål, finner utskottet ej någon riksdagens åtgärd i ärendet erforderlig.

Vad slutligen angår Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen i fråga om bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer ävensom till kontrollföreningsverksamheten har utskottet icke något att erinra däremot.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

A. med bifall till motionerna I: 394 och II: 478 samt I: 395 och II: 479, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts framställningar, såvitt desamma avser

dels att statens hästavelsfond må avvecklas med utgången av budgetåret 1958/59 och under fonden den 30 juni 1959 odisponerad behållning må tillgodoföras den under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln,

dels att statens lånefond för hästavelns befrämjande må avvecklas med utgången av budgetåret 1958/59 och under fonden den 30 juni 1959 befintlig disponibel kontant behållning må tillgodoföras den under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln,

dels att under budgetåret 1959/60 må beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende vissa i det föregående berörda åtgärder till hästavelns främjande intill ett belopp av 1 100 000 kronor;

B. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionen II: 477, såvitt nu är i fråga, godkänna de förslag till omläggning av formerna i övrigt för och handläggningen av stödet åt hästaveln, som utskottet angivit i det föregående;

C. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 337 och II: 408 samt I: 392 och II: 475, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, till *Befrämjande av husdjursaveln* å riksstaten för budgetåret 1959/60 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 183 500 kronor;

D. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 477, såvitt nu är i fråga, godkänna vad i propositionen nr 45 föreslagits i fråga om fördelning på varmbloods- respektive kallblodsaveln av det för budgetåret 1959/60 utgående stödet åt hästaveln;

E. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 394 och II: 478 liksom ock med avslag å motionerna I: 392 och II: 475, II: 477 ävensom I: 395 och II: 479, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, medgiva, att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 250 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller

gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 225 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenerras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 400 000 kronor;

II. att motionerna I: 395 och II: 479, såvitt däri yrkats att bidrag från statens hästavelsfond må utgå även till uppfödningsspremier inom kallblodsaveln och till gemensamhetsbeten för unghästar av ardenerras, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 395 och II: 479 ävensom motionen II: 477, såvitt de ej besvarats i det föregående, icke må någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1959

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Nord, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Hjalmar Nilsson, Hermansson, Mossberger*, Johan Persson, Hedström, Ebbe Ohlsson* och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Andersson i Hyssna, Jonsson i Strömsund, Sköld, Lindström, Eliasson i Moholm, Svensson i Vä, Agerberg, Nilsson i Lönsboda och Åhman.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) av herrar *Hjalmar Nilsson* och *Mossberger*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts i propositionen nr 45 framlagda förslag utan ändringar samt att därför

dels det stycke i utskottets utlåtande, som å s. 17 börjar med orden »Enligt utskottets» och å s. 18 slutar med orden »av ridhusanläggningar», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Enligt utskottets — — — (lika med utskottet) — — — Kungl. Maj:ts förslag. I de två sistnämnda motionerna samt i motionerna I: 394 och II: 478

har framförts yrkanden av innebörd att den av Kungl. Maj:t föreslagna avvecklingen av statens lånefond för hästavelns befrämjande och statens hästavelnsfond icke bör ske och att fonderna följaktligen bör bibehållas. Utskottet vill i anledning härav framhålla att ur statens hästavelnsfond utgår bidrag och ej lån samt att densamma genom anslagsanvisning över driftbudgeten måste tillföras medel om stödverksamheten skall fortsätta. Ett bifall till förevarande motionsyrkanden skulle beträffande hästavelnsfonden innebära att 700 000 kronor av fondens behållning om beräknat cirka 1 200 000 kronor per den 1 juli 1959 skall överföras till det för stödet åt hästaveln avsedda, å driftbudgeten upptagna reservationsanslaget. Följaktligen skulle redan för budgetåret 1960/61 erfordras ett medelstillskott till fonden av icke betydlig storlek. Det framstår som en budgetteknisk oformlighet att i framtiden årligen på ett anslag anvisa medel — som får antagas ej bli av större omfattning än som erfordras vederbörande budgetår — vilka medel omedelbart måste överföras till ett annat anslag. Det synes utskottet naturligt att — när nu såsom även motionärerna tillstyrkt stödet till hästaveln i övriga avseenden samordnas — medelsanvisningen sker under endast ett anslag.

Beträffande statens hästavelslånefond är de därifrån utgående lånen till anordnande av ridhusanläggningar både ränte- och amorteringsfria så länge vederbörande anläggning utnyttjas för avsett ändamål. Stödet har i detta fall alltså bidragskaraktär, och utskottet finner det i likhet med Kungl. Maj:t ändamålsenligt att stödet till ridhusverksamheten fortsättningsvis även formellt får bidragsform och utgår från förenämnda reservationsanslag å driftbudgeten. Härigenom vinnes jämväl en viss administrativ förenkling, bland annat vid de myndigheter som har att kontinuerligt bevaka statens säkerheter för utlämnade ridhuslån. Utskottet vill vidare erinra om att statsmakterna på senare år vid flera tillfällen klart uttalat sig för systemet med statlig kreditgaranti vid statlig låneverksamhet och även fattat beslut i sådan riktning. Det synes enligt utskottets mening därför lämpligt att statens stöd för inköp av avelsdjur samt hästar för ridhusdrift ges formen av statlig kreditgaranti och att ramen för garantierna i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår bestämmes till 1 100 000 kronor. I motionsyrkandena om bibehållande av statens hästavelslånefond har som skäl härför bland annat framhållits önskvärdheten av att räntefria lån skall utgå till hästinköp även i fortsättningen. Enligt utskottets uppfattning torde hästuppfödarna respektive ridhästägarna kunna bära de räntekostnader som kommer att uppstå vid ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet vill i sammanhanget fästa uppmärksamheten på att å andra inom jordbrukets område förefintliga statliga lån utgår ränta. Exempelvis löper stödlån till av skördeskador — till och med av katastrofkaraktär — drabbade jordbrukare med en ränta å mellan 4 och 5,75 procent. Även inom fisket och skogsbruket med statlig medverkan upptagna lån löper med ränta. Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att om lantbruksstyrelsen skulle finna skäl föreligga att i vissa fall subventionera hästinköp av här behandlat

slag detta kan, vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag, ske inom den bidragsram riksdagen fastställer. Likaså vill utskottet framhålla, att Kungl. Maj:ts förslag innebär att under hästavelslånefonden odisponerad behållning kommer att under det antal år en sådan kvarstår utnyttjas för den stödform, nämligen ridhusbidrag, som nu successivt förbrukar fonden.

Mot bakgrunden av det anförda avstyrker utskottet det i motionerna I: 394 och II: 478 samt I: 395 och II: 479 framförda yrkandet om bibehållande av statens hästavelsfond och statens lånefond för hästavelns befrämjande. Utskottet avstyrker jämväl det i motionerna I: 392 och II: 475 samt II: 477 framförda förslaget om minskat bidrag till anordnande av ridhusanläggningar.»

dels ock utskottets hemställan under I.A., I.B. och I.E. bort lyda sålunda,

»A. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 394 och II: 478 samt I: 395 och II: 479, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, besluta

dels att statens hästavelsfond må avvecklas med utgången av budgetåret 1958/59 och under fonden den 30 juni 1959 odisponerad behållning må tillgodoföras den under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln,

dels att statens lånefond för hästavelns befrämjande må avvecklas med utgången av budgetåret 1958/59 och under fonden den 30 juni 1959 befintlig disponibel kontant behållning må tillgodoföras den under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln upptagna anslagsposten Stöd åt hästaveln,

dels att under budgetåret 1959/60 må beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende vissa i det föregående berörda åtgärder till hästavelns främjande intill ett belopp av 1 100 000 kronor;

B. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionen II: 477, såvitt nu är i fråga, godkänna de förslag till omläggning av formerna i övrigt för och handläggningen av stödet åt hästaveln, som utskottet angivit i det föregående;

E. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 392 och II: 475, II: 477, I: 394 och II: 478 samt I: 395 och II: 479, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, medgiva, att av under anslagsposten Stöd åt hästaveln befintlig reservation ett belopp av 400 000 kronor må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk till statsbidrag för anordnande av ridhusanläggningar, m. m.»

2) av herrar *Nord, Johan Persson, Nilsson* i Lönsboda och *Åhman*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka de förslag till anslagsminskning m. m., som framförts i motionerna I: 392 och II: 475, samt att därför

dels det stycke i utskottets utlåtande, som å s. 17 börjar med orden »Enligt utskottets» och å s. 18 slutar med orden »av ridhusanläggningar», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets uppfattning är ett fortsatt statligt stöd åt landets hästavel alltjämt motiverat. Skäl talar vidare för att de nu såsom extra-ordinära betecknade stödåtgärderna samordnas med det permanenta stödet. Kungl. Maj:t har som tidigare redovisats föreslagit, att ett belopp av 2 000 000 kronor bör få tagas i anspråk till stöd åt hästaveln under budgetåret 1959/60, varav 750 000 kronor till varmlodsaveln och 1 250 000 kronor till kallblodsaveln. Utskottet delar emellertid den i motionerna I: 392 och II: 475 framförda uppfattningen, att det torde vara möjligt att begränsa stödet åt hästaveln i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet biträder därför det i nyssnämnda motioner gjorda förslaget att stödet till hästaveln under budgetåret 1959/60 skall utgå med 1 650 000 kronor, vilket är 350 000 kronor mindre än enligt Kungl. Maj:ts framställning. Utskottet ansluter sig vidare till den i samma motioner föreslagna fördelningen av stödet mellan kallblods- och varmlodsaveln. Således synes stödet till kallblodsaveln böra upptagas till 1 200 000 kronor och stödet till varmlodsaveln till 450 000 kronor. Kungl. Maj:t bör dock — om skäl därtill befinnes föreligga — kunna göra jämkning i denna fördelning. Utskottets ställningstagande i dessa avseenden innebär också att utskottet ej kan ansluta sig till motionerna II: 477, I: 394 och II: 478 ävensom I: 395 och II: 479, såvitt dessa motioner berör bidragssummans storlek och dess fördelning. Däremot synes — — — (lika med utskottet) — — — lån till anordnande av ridhusanläggningar. Ramarna för till skilda ändamål meddelade lån ur sist angivna fond bör enligt utskottets uppfattning vara desamma under budgetåret 1959/60 som för nu löpande budgetår, med det undantaget att lån till förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridshusdrift erforderligt hästmateriel m. m. i anledning av vad som anförts i motionerna I: 392 och II: 475 samt motionen II: 477 bör hållas inom en ram av 200 000 kronor mot för närvarande 400 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under I. C. och I. E. bort lyda sålunda:

»C. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt motionerna I: 337 och II: 408 ävensom med bifall till motionerna I: 392 och II: 475, såvitt nu är i fråga, till *Befrämjande av husdjursaveln* å riksstaten för budgetåret 1959/60 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 833 500 kronor;

E. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 394 och II: 478, I: 392 och II: 475 samt II: 477, liksom ock med avslag å motionerna I: 395 och II: 479, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, medgiva, att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk till lån för inköp av varmlodiga avelsston 250 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nord-

svenska avelsston 225 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenerras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 200 000 kronor;»

3) av herrar *Jonsson* i Strömsund och *Lindström*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionen II: 477, såvitt däri yrkats att stödet till anordnande av ridhusanläggningar skall begränsas till 200 000 kronor per år, samt att därför

dels det stycke i utskottets utlåtande som å s. 17 börjar med orden »Enligt utskottets» och å s. 18 slutar med orden »av ridhusanläggningar», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets — — — (lika med utskottets) — — — lån till anordnande av ridhusanläggningar. Beträffande sistnämnda lån finner utskottet på skäl som anförts i motionen II: 477 ävensom i motionerna I: 392 och II: 475 att utlåningen bör begränsas till 200 000 kronor per år. Utskottet förutsätter därvid att lån till ridhusbyggnader i allmänhet begränsas till 35 procent av den godkända byggnadskostnaden. I övrigt bör ramarna för till skilda ändamål meddelade lån ur hästavelslånefonden enligt utskottets uppfattning vara desamma under budgetåret 1959/60 som för nu löpande budgetår.»

dels ock utskottets hemställan under I. E. och III. bort lyda sålunda:

»E. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I:394 och II: 478, I: 392 och II: 475 samt II: 477 liksom ock med avslag å motionerna I: 395 och II: 479, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, medgiva, att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 250 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 225 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenerras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 200 000 kronor;

III. att motionerna I: 395 och II: 479, såvitt de ej besvarats i det föregående, icke må någon riksdagens åtgärd föranleda.»